

В. Я. Тацій

*Президент НАПрН України,
академік НАН України*

О. В. Петришин

*Перший віце-президент НАПрН України,
академік НАПрН України*

Правова наука України знаходиться на етапі свого реформування та розвитку, який відображає досвід та завдання наукового прогнозування і супроводження розбудови засад правової соціальної демократичної державності та національної правової системи, що відповідало б європейським стандартам правового устрою та здійснення державної влади, верховенства права в функціонуванні різноманітних суспільних відносин, захисту прав людини. Сьогодні сформувалися наукові школи, проте складна і суперечлива сучасність висуває нові виклики перед державою, правом та вітчизняною правоохоронною системою. З метою координації наукових досліджень у галузі права, консолідації зусиль учених-юристів у 1993 р. була утворена Національна академія правових наук як вища наукова галузева установа, наукові інститути та лабораторії якої досліджують найбільш актуальні питання: забезпечення прав людини, приватного права і підприємництва, інтелектуальної власності, правового забезпечення інноваційного розвитку, правової інформатизації та інформатики, державного будівництва і місцевого самоврядування, проблем злочинності.

У цьому контексті постають актуальні питання правового супроводження відповідних напрямів конституційного реформування, передовсім: децентралізації, забезпечення права територіальних громад на формування органів місцевого самоврядування, регламентації компетенції та ефективної взаємодії місцевих органів державної влади і органів місцевого самоврядування; судово-правової реформи, спрямованої на підвищення ефективності функціонування судів, правового гарантування додержання принципу незалежності суддів та правосуддя; приведення всіх механізмів правоохоронної та судової діяльності у відповідність до європейських стандартів.

Для сучасного етапу розвитку вітчизняної правової науки гострим є питання оновлення її методологічного арсеналу в напрямку імплементації сучасних досягнень соціальних наук. Невипадковим є майже щорічне проведення Національною академією правових наук України та Інститутом держави і права ім. В. М. Корецького НАН України наукових конференцій, «круглих столів», присвячених сучасним методологічним засадам вітчизняної правової науки. На цих форумах обговорюється ціла низка проблем методології права: поглиблення світоглядних засад юриспруденції, антропологізації та соціологізації правових досліджень з метою спрямування їх тематики на вирішення актуальних проблем, які постають перед суспільством і державою, забезпеченням та охороною невід'ємних прав і свобод людини та громадянина.

Важливими в сучасних умовах є проблеми забезпечення тісного взаємозв'язку юридичної науки та практики. Від часів свого виникнення, право завжди було покликане сприяти учасникам суспільних відносин спілкуватися між собою – взаємодіяти, вирішувати соціальні конфлікти на основі загальноприйнятних правил поведінки. Звідси – завдання наукового забезпечення адаптації національного законодавства до норм та принципів європейського права, експертного супроводження законодавчої діяльності й наукового узагальнення напрямів реформування судової практики. Підкреслимо, що вони стосуються всіх без винятку галузей права та правової науки. У цьому сенсі верховенство права та законність виступають невід'ємними складниками будь-яких форм життєдіяльності суспільства і держави, насамперед, взаємовідносин між органами державної влади та громадянином.

З метою реалізації завдань, які постали перед вітчизняною правовою наукою, у 2008 р. Національною академією правових наук було підготовлено п'ятитомне загальноакадемічне видання «Правова система України: історія, стан та перспективи», що вийшло друком в академічному видавництві «Право». Уперше було узагальнено вітчизняний досвід побудови національної правової системи, всіх її галузей, сучасний стан науки та законодавства, окреслено перспективи їх розвитку. Підсумком визнання вагомості цієї наукової праці стало присудження авторському колективу Державної премії України в галузі науки і техніки. У 2013 р. академія спільно з юридичним журналом «Право України» видає англomовну версію цієї фундаментальної монографії, після виходу якої здобутки українських учених стали доступними світовій науковій громадськості. Академією було засновано наукове видання – «Щорічник українського права», метою якого є акумуляція найбільш актуальних ідей, підходів, концепцій сучасної юридичної науки. З 2015 року збірник наукових праць видається англійською мовою.

До 20-річчя Національної академії правових наук України було реалізовано силами академії новий амбіційний проект – п'ятитомне видання «Правова доктрина України», до складу авторського колективу якого ввійшло 174 науковці з усіх провідних наукових та навчальних закладів України. У цій роботі окреслені здобутки всіх галузей вітчизняного правознавства у науковому опрацюванні процесу розбудови правової держави та суспільства, національної правової системи. Найближчим часом у співробітництві з юридичним журналом «Право України» передбачається видання цієї наукової праці на англійській мові.

Наразі Академією правових наук розпочато роботу над підготовкою двадцятитомної Великої української юридичної енциклопедії, яка з урахуванням ново-

го законодавства України та новітніх досягнень юридичної науки буде охоплювати всі основні юридичні терміни і поняття з усіх галузей права; діяльність навчальних та наукових установ юридичного профілю; визначні події розвитку української держави та права. Юридичною енциклопедією планується забезпечити провідні наукові бібліотеки України, вищі навчальні заклади та наукові установи, органи законодавчої, виконавчої та судової влади, органи правопорядку та місцевого самоврядування.